

Dieter Staat (l.) en Jos van den Akker, Vewin en Unie van Waterschappen, Brussel.

Veel actuele Europese ‘waterdossiers’

Brussel zet in op bronaanpak

Water trekt zich niets aan van landsgrenzen. Daarom vereisen veel watergerelateerde vraagstukken een grensoverschrijdende, Europese samenwerking. Vewin en de Unie van Waterschappen (UvW) hebben een gezamenlijke vertegenwoordiging in Brussel. Dieter Staat en Jos van den Akker behartigen vanuit dit kantoor, letterlijk en figuurlijk dicht bij de EU-gebouwen, de belangen van de Nederlandse watersector.

Het belang van Europese wet- en regelgeving voor de (drink-)watersector is al decennia zeer groot en dit zal in de komende jaren alleen nog maar verder toenemen.

Europa heeft bevoegdheden en neemt besluiten die directe gevolgen hebben voor de Nederlandse drinkwaterbedrijven op gebieden zoals milieu, marktwerking en landbouw. Maar ook met wetgeving die direct ingrijpt op de drinkwaterproductie zelf. Zo is recentelijk de nieuwe EU Drinkwaterrichtlijn van kracht geworden, die uiterlijk in 2023 in Nederlandse wetgeving moet zijn omgezet. Hierin worden onder meer de regels voor risicobeoordeling en -management gesteld, vanaf het begin tot het eind van het proces: van winning tot en met de distributie. Ook worden de verantwoordelijkheden voor de drinkwatervoorziening duidelijk vastgelegd, zijn de kwaliteitsnormen voor drinkwater geactualiseerd en voorziet het voor het eerst in regelgeving voor producten en materialen in contact met drinkwater.

De Europese component is al jarenlang een onmisbaar onderdeel van de dagelijkse praktijk van het (drink)waterbeheer. Het is essentieel om tijdens het gehele traject van wetgeving, vanaf de voorbereiding van de eerste voorstellen van de Europese Commissie tot bij de stemming in het Europees Parlement, zoveel mogelijk betrokken te zijn.

Belangenbehartiging

Jos van den Akker: 'Op de relevante dossiers behartigen wij de belangen van de drinkwatersector en de waterschappen. Dat gebeurt direct via contacten met ambtenaren van de Europese Commissie, leden van het Europees Parlement en hun medewerkers, ambtenaren van de Raad van Ministers en in mindere mate het Comité van de Regio's. Daarnaast onderhouden wij contacten met de verschillende directoraten-generaal, de Europese 'ministeries'.'

Dieter Staat: 'Ook op indirecte wijze proberen wij invloed uit te oefenen, door lidmaatschap van en actieve deelname in koepelorganisaties zoals EurEau, de Europese koepel van drinkwater- en afvalwaterzuiveringsbedrijven. Zo vervullen wij samen met verschillende medewerkers van Vewin en van de afzonderlijke drinkwaterbedrijven functies in belangrijke commissies en het bestuur van EurEau. Daarnaast is hun Water Lobby Group – die bestaat uit de belangenbehartigers van de watersector die in Brussel gestationeerd zijn – voor ons een belangrijk kanaal voor overleg en kennisdeling.'

Van den Akker: 'Ook SGI Europe, een brede belangenvereniging voor publieke dienstverleners, uiteenlopend van afvalinzamelaars en water utilities tot sociale woningbouw en zorgorganisaties, is een belangrijke partner voor samenwerking, informatievoorziening en versterking van ons eigen geluid. Vewin is vooral actief

'HET ZERO POLLUTION ACTION PLAN ZET SERIEUS IN OP BRONANPAK'

in hun Water en Milieu Taskforces, om ervoor te zorgen dat onze standpunten breder kunnen worden uitgedragen.'

Staat: 'Belangenbehartiging is bedoeld om jouw punt voor het voetlicht te halen en daarmee ook impact te bereiken: je wisselt informatie uit, met als uiteindelijk doel de inhoud van wetgeving te beïnvloeden op een voor jouw organisatie positieve manier. Dat kan alleen maar wanneer je de juiste mensen kent en bent aangesloten op de belangrijkste informatiestromen. Bovenal moeten mensen weten dat je betrouwbaar bent, dat je goed omgaat met de informatie die je krijgt en dat de gegevens die je verstrekt, kloppen. En daar werken wij dus elke dag aan.'

'Wat je graag wilt, is dat op het moment dat Europese ambtenaren of Europarlementariërs bezig zijn met voor de drinkwatersector relevante dossiers, ze je al kennen en weten te vinden. Op die manier kunnen we ze op het juiste moment voorzien van de juiste informatie.'

Van den Akker: 'Een goed voorbeeld is de herziening van de Drinkwaterrichtlijn, waarbij de Europese Commissie onder andere een risico-gebaseerde systematiek wilde introduceren. Men heeft daarover toen bij Nederland informatie opgevraagd, omdat ze wisten dat wij daar in de praktijk al mee werkten.'

Antennefunctie

Bureau Brussel heeft ook een anten nefunctie: Staat en Van den Akker signaleren relevante ontwikkelingen in Brussel en coördineren de benodigde acties en reacties. Naast de focus op actieve dossiers, het lobbytraject en contacten met directoraten en politici, onderhoudt Bureau Brussel de contacten met de Nederlandse drinkwaterbedrijven.

Van den Akker: 'Dat gaat twee richtingen op: wij houden de drinkwaterbedrijven op de hoogte van wat er zich in Brussel afspeelt op de relevante dossiers, maar wij krijgen van hen ook essentiële informatie die wij nodig hebben om onze rol van betrouwbare adviseur in Brussel te kunnen vervullen. Veel politici en ambtenaren hebben op sommige specifieke dossiers een kennisachterstand: ze leunen dan op externe partijen om hen van de juiste informatie te voorzien. Als wij aan de voorkant betrokken zijn bij een wetgevingsproces is het uiterst belangrijk dat de door ons aangedragen informatie en oplossingen kloppen, om onze positie als betrouwbare partner niet in gevaar te brengen. De drinkwaterbedrijven spelen daarbij dus een belangrijke rol.'

'LEIDEND BIJ AL HET NIEUWE BELEID IS DUURZAAMHEID'

Actuele dossiers

Er zijn momenteel talloze Europese dossiers die op de een of andere manier relevant zijn voor de drinkwatersector; welke springen het meest in het oog?

Staat: 'Dat zijn er heel wat en de meeste hebben te maken met de Green Deal. Bij haar aantreden in 2019 heeft de Europese Commissie een belofte afgegeven om klimaat leidend te maken bij veel nieuw beleid en met een Green Deal te komen. Daarin is een 'zero pollution ambition' opgenomen. Dit betekent overigens in de praktijk: 'de vervuiling van lucht, water en bodem terugbrengen tot een niveau waarop het niet schadelijk is'.

Zero Pollution Action Plan

Van den Akker: 'Het Zero Pollution Action Plan van de Commissie zet serieus in op bronaanpak. Hiertoe is een hiërarchie van oplossingen geformuleerd: eerst zoveel mogelijk voorkomen van vervuiling, dan het aanpakken van de vervuiling bij de bron, en pas als niets anders werkt: het 'end-of-pipe' aanpakken van de verontreiniging. Daarbij is het uitgangspunt: de vervuiler betaalt. Deze principes zijn ook verankerd in artikel 191-2 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.'

Bronaanpak omarmd

Staat: 'Vewin pleit al veel langer voor een bronaanpak en is daarom blij dat de Commissie deze methode heeft omarmd. Alles wat er niet inkomt, hoef je er ook niet uit te zuiveren. Zo'n ambitie van de Commissie is mooi, maar het gaat natuurlijk wel om de uitwerking in de praktijk. De Commissie geeft aan dat ze deze aanpak meeneemt in alle nieuwe en herziene wetgeving,

zoals de vernieuwde Richtlijn voor Industriële Emissies of de Richtlijn Stedelijk Afvalwater.'

Van den Akker: 'Ook bij het nieuwe Landbouwbeleid zullen deze uitgangspunten leidend moeten zijn. In haar 'farm-to-fork'-strategie streeft de Commissie naar 50% reductie van het gebruik en het risico van chemische bestrijdingsmiddelen in 2030, op basis van bronaanpak. Hetzelfde geldt voor de herziening van de regels voor chemische stoffen, vastgelegd in REACH, waarbij wat Vewin betreft de impact op drinkwaterbronnen moet worden meegenomen in de risicoanalyses voor de toelating van nieuwe chemische stoffen en waarbij PMT-stoffen (persistente, mobiele en toxische stoffen zoals PFAS) geïnclassificeerd moeten worden als zeer zorgwekkende stoffen. Vewin en de Unie van Waterschappen pleiten al langer voor een volledig verbod voor PFAS in REACH: met de nieuwe ambities van de Commissie wordt het hopelijk eenvoudiger om dit voor elkaar te krijgen.'

'Er komt ook een herziening van de Richtlijn Duurzaam Gebruik Pesticiden, gericht op het verduurzamen van onze voedselvoorziening. De Commissie wil het beleid dat duurzaamheid bevordert, effectiever maken en versterken. Vewin pleit er hierbij voor om duidelijke en meetbare doelen op te nemen en de bronaanpak te versterken.'

Richtlijn Stedelijk Afvalwater

Staat: 'Hetzelfde speelt bij de Richtlijn Stedelijk Afvalwater uit 1991, die onder andere minimumeisen bevat voor de inzameling en zuivering van stedelijk afvalwater. Deze richtlijn was 30 jaar geleden

bedoeld om de impact van afvalwater op het milieu te beperken, in een tijd dat op veel plaatsen rioolwater nog ongezuiverd werd geloosd op het oppervlaktewater. De Europese Commissie heeft de richtlijn geëvalueerd en concludeert dat inmiddels de normen een stuk scherper kunnen. We verwachten daarom dat de Commissie onder invloed van de Green Deal een ambitieus wetsvoorstel op tafel zal leggen. Met dit voorstel zal ze de wettelijke Europese afvalwaterzuiveringseisen dynamischer proberen te maken om zo innovatie te bevorderen.'

'Het gaat daarbij ook om geheel nieuwe zuiveringseisen voor opkomende stoffen, zoals medicijnresten en microplastics. Omdat dit gaat gelden voor heel Europa, dus ook voor onze bovenstrooms gelegen buurlanden, is deze uitbreiding voor Nederlandse waterkwaliteit erg belangrijk.'

'De Commissie kijkt hier verder naar een risicogestuurde aanpak. Dat betekent dat er extra zuiveringseisen kunnen worden gesteld op basis van het risico. Vewin pleit ervoor dat hierbij de bescherming van de bronnen voor de productie van drinkwater wordt meegenomen.'

Risicobeoordeling

Van den Akker: 'Eind 2020 is de Farmaceutische Strategie gepubliceerd, die aangeeft dat de Commissie de risicobeoordeling bij de toelating van medicijnen wil herzien. Vewin pleit ervoor om bij de ontwikkeling en bij de risicobeoordeling van nieuwe medicijnen rekening te houden met de impact daarvan op het milieu en de drinkwaterbronnen: dit gebeurt nu nog niet. Ook op dit gebied zou meer transparantie over welke stoffen via medicijnen in het oppervlaktewater terecht kunnen komen, drinkwaterbedrijven kunnen helpen bij hun risicomanagement. De herzieningsprocedure van de geneesmiddelenwetgeving is inmiddels gestart en naar verwachting zal de Europese Commissie eind 2022 met een wetgevingsvoorstel komen. Ter voorbereiding daarop vinden verschillende consultaties plaats de komende tijd, en stelt de Commissie een impact assessment op. Wij zijn de komende jaren dus zeer actief op dit dossier.'

Meer aandacht voor impact op water

Van den Akker: 'Via EurEau praten we met de relevante directoraten-generaal en de consultants die voor de Commissie werken aan de impact assessments van de Commissie-plannen over wat er wel en niet werkt, en over de beleidsopties. Ons doel daarbij is het verminderen van emissies naar water en meer consistentie tussen sectorale wetgeving, zoals die voor water, industrie, landbouw, pesticiden, farmaceutica of chemische stoffen. Wij zien dat er overal nog te weinig aandacht is voor de impact op water en specifiek de drinkwaterbronnen. Er zou ook beter moeten worden aangehaakt bij de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de nieuwe Drinkwaterrichtlijn.'

KRW en de Prioritaire Stoffen Richtlijn

Staat: 'De voor de waterkwaliteit zeer belangrijke KRW uit 2000 wordt voorlopig niet herzien, maar de Commissie wil wel een hoger ambitieniveau bij de lidstaten, ook omdat in 2027 de afgesproken doelen behaald moeten zijn. Daarom blijft Vewin hameren op de juiste implementatie van de al gemaakte afspraken, met name artikel 7-3, en aanscherping van de nationale en Europese wetgeving

'EERST VOORKOMEN VAN VERVUILING, DAN HET AANPAKKEN VAN DE VERVUILING BIJ DE BRON EN PAS ALS NIETS ANDERS WERKT: AANPAKKEN VAN DE VERONTREINIGING'

gericht op bronbeleid. De Commissie heeft overigens aangegeven dat ze er niet voor zullen terugdeinzen om afzonderlijke lidstaten voor de rechter te slepen om naleving van de KRW af te dwingen, als ze in gebreke blijven.'

Van den Akker: 'De KRW kent een bijlage over vervuulende stoffen die met prioriteit moeten worden aangepakt, de zogeheten 'prioritaire stoffenlijst'. De lidstaten hebben de verplichting om ervoor te zorgen dat deze stoffen onder bepaalde milieukwaliteitsnormen komen en blijven. Deze normen zijn opgenomen in de Environmental Quality Standards Directive; de huidige prioritaire stoffenlijst uit 2013 wordt momenteel herzien. Vewin wil dat ook alle relevante medicijnen (bijvoorbeeld diclofenac), antibiotica en stoffen zoals PFAS als groep op deze lijst komen, omdat ze een directe impact hebben op de kwaliteit van de drinkwaterbronnen. Ook daarbij pleiten we – verwijzend naar de doelen van de Green Deal en de Chemicals Strategy – voor een bronaanpak en niet voor een 'end-of-pipe'-oplossing.'

Staat: 'Samenvattend kun je stellen dat er op dit moment flink wat wetgevingstrajecten lopen of gaan lopen die invloed hebben op de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Het blijft dus belangrijk om op het juiste moment de juiste informatie naar voren te brengen bij de juiste mensen en instanties.'

